

تاریخ و ادبیات مرثیه آذربایجان

دُر یتیم

زندگینامه و آثار شاعر اهل بیت
مولانا حسین خیابانی یتیم تبریزی

تحقیق و تألیف
رمیلا نیکبخت



انتشارات سفیراندهال

خیابانی یتیم تبریزی، حسین، ۱۲۴۲-۱۳۳۵.
نثر یتیم: زندگینامه و آثار شاعر اهل بیت (ع) مولانا حسین
خیابانی یتیم تبریزی / تحقیق و تألیف رحیم نیکبخت.
تهران: سفیر اردهال، ۱۳۹۸.
۱۳۴ ص: ۲۱/۵ x ۱۴/۵ سم.

۹۷۸-۶۰۰-۳۱۳-۷۳۰-۱

فیفا

زندگینامه و آثار شاعر اهل بیت (ع) مولانا حسین خیابانی
یتیم تبریزی.

خیابانی یتیم تبریزی، حسین، ۱۲۴۲-۱۳۳۵.

شعر فارسی - قرن ۱۴

Persian poetry -- 20th century

شعر مذهبی فارسی - قرن ۱۴

Religious poetry, Persian -- 20th century

شاعران ایران - قرن ۱۴ - سرگذشتنامه

Poets, Persian -- 20th century -- Biography

نیکبخت رحیم، ۱۳۹۰، گردآورنده

PIR ۸۳۴۲

۸۶۱ / ۶۲

۵۷۴۴۸۰۳

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

شمعیت درست نویسی

عنوان دیگر

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

رده‌بندی کنگره

رده‌بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی



دُرّ یتیم

زندگینامه و آثار شاعر اهل بیت
مولانا حسین خیابانی یتیم تبریزی

تألیف و تألیف
رحیم نیکبخت

شابک: ۱-۷۳۰-۳۱۳-۹۷۸۰۹۰۰

صفحه آرایی، طراحی جلد: واحد آماده‌سازی نشر اژهال
لیتوگرافی: نویس | چاپ: عتروت | طراحی: مشعر

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شمارگان: ۲۲۰ نسخه

نشانی دفتر: تهران، خیابان مفتح، خیابان سمیه، روبروی بانک ملی ایران، ساختمان ۱۱۸، واحد ۴

تلفن مرکز پخش: ۸۸۳۱۳۸۹۸-۸۸۳۱۹۳۴۲ | کد پستی: ۷۴۷۱۵-۱۵۸۱۸

www.safirardehal.com | www.safirardehal.ir | email: safirardehal@yahoo.com

© حق چاپ: ۱۳۹۸

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیورکس و بازنویسی، ذخیره‌کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی) و اقتباس در گیومه در مستثنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۹	یادداشت دبیر مجموعه
روضة اول: نگاهی حیات ادبی و میراث رثایی مولانا حسین یتیم	
۱۲	زندگی و شغل
۱۲	تحصیل
۱۳	اخلاق
۱۴	جایگاه مولانا یتیم در ادبیات مرثیه
۱۶	نمونه آثار ادبی یتیم
۲۰	معاصران و معاصران
۲۰	کریه آفا صبی
۲۱	علی اکبر و قالی مشهور
۲۳	ذهنی تبریزی
۲۵	طوری
۲۵	معتکف
۲۶	سالک تبریزی
۲۶	عبدالرحیم شهابنگ هندی تبریزی
۲۷	ثابت تبریزی
۲۸	عاصی تبریزی
۲۸	فکری تبریزی
۲۹	شاگردان
۲۹	فتی تبریزی
۳۰	محمد صادق بهادری
۳۰	جواد کناره چی آذر
۳۱	یحیی شیدا
۳۱	محمد عابد
۳۳	آثار برجای مانده یتیم
۳۳	وفات و سوگ یتیم
۳۵	مرحوم سلیمان امینی
۳۶	وافد زنجانی
۳۸	عابد تبریزی

روضه دوم: مدایح و مرثیاتی

- ۴۲..... ای بلند از عرش اعلا رتبهٔ اعلائی تو.....
- ۴۶..... وار ایکی بیوک ماجرا بوگون.....
- ۴۸..... به روز سوم شعبان دو آفتاب عیان شد.....
- ۵۰..... عظمت زمین کربلا.....
- ۵۵..... آغوشه چکدون کربلا.....
- ۵۹..... ای م اوغلی عشقون فداسیم.....
- ۶۲..... یون آحدیقجا یوزه زلف مطرادن اوغول.....
- ۶۵..... از به خون غرقه علمدار من ای روح روانم.....
- ۶۷..... ماه در خسته.....
- ۷۰..... گلدیم یثوسم فریاده من.....
- ۷۳..... کوی عشقده شفق بوگون.....
- ۷۶..... ایتمه آیریلوق غمند نالا گلمه ه زینب.....
- ۸۰..... جبرئیلای چه کنم باز به سر زان هما.....
- ۸۲..... کربلاده آه اوگوندن یوم عاشو اتیدر.....
- ۸۶..... گل آنام نایه سی گلمه چوخ افغان ای.....
- ۹۰..... سرو ز پا فتاده من این چه قامت است.....
- ۹۲..... بوگیجه یوزقون دور عمه رونق پرگاریمیز.....
- ۹۶..... شمع بزم انس دور تا جلوه دلبر منه.....
- ۱۰۲..... می جلوه ایلدی گنه جام بلوردن.....
- ۱۰۶..... علی شکنج زلفوی جدایه پرچم ایتموسن.....
- ۱۰۹..... ای اوغولسوز ام‌البین آدی.....
- ۱۱۳..... نخواهد منشی عشقم قلم جز شاخه طویا.....

ضمایم

۱۳۳..... منابع

یادداشت دبیر مجموعه

در تاریخ ادبیات اهل بیت (ع) آذربایجان، مرحوم حسین خیابانی، متخلص به «یتیم» از مشاهیر شاعران معاصر محسوب می‌شود که سمت استادی بر تعدادی از اساتید شعرای اهل بیت داشته، اما این تنها موجب شهرت وی نیست. با آنکه تعداد اندکی از سروده‌های مرحوم مولانا یتیم برجای مانده، همین سروده‌های اندک حکایت از مادی و مهارت وی در عرصه شعر رثایی دارد. با توجه به اینکه بخشی از آثار وی در آذربایجان از وی برجای مانده سروده‌های مشترک با دوستان ادیب و نام آور خود مانند شکوة وقایعی، سالک، ذهنی، طوری است به منظور احیای نام و یاد این شاعر اهل بیت (ع) پژوهشی آغاز شد تا مجموعه مرثیاتی پراکنده و باقی مانده مولانا یتیم را بر دفتری مستقل فراهم آید. نام با مسما «در یتیم»، برای «دفتر بیست و دوم تاریخ و ادبیات مرثیه آذربایجان» میراث رثایی مولانا یتیم تبریزی برگزیده شد. این نام برگرفته از منظومه مرحوم سلیمان امینی سرابی در سوگ مولانا یتیم است.

باشد «یتیم» وار «امینی» دُری یتیم آن که در آستان حسینی تراب شد
بخشی از این مجموعه برگرفته از «ستاره سحرگاز» است که مجموعه‌ای از سروده‌های ولایی شاعر اهل بیت (ع) مرحوم جناب محمد علی - است، چند منظومه برگرفته از «هدیه بنی‌هاشمی» و «ارمغان تائب» و یک شعر از «گنجینه گذشتگان» است. مولانا یتیم و مشکوة دو منظومه مشترک دارند که از بیاض خطی نوحه خوان دلسوخته اهل بیت (ع) حاج بیوک آسایش برگرفته - ایم که وی که از روی نسخه اصلی دیوان مشکوة نوشته است. دو منظومه هم از دیوان «گنجینه ذهنی» یک نوحه مشترک هم با طوری و مشکوة که در «گنجیه مخطوطات استاد شبگیر تبریزی» نگهداری می‌شود در این مجموعه

درج شده است. مرحوم سید رضا حسینی سعدی زمان هم با یک شاه بیت یتیم نوحه‌ای سروده و در «کنزالحسینی» چاپ شده است، همچنین یک منظومه که مرحوم محمد عابد به نام پدر ختم کرده است.

در تألیف این مجموعه علاوه بر بهره‌گیری از روش کتابخانه‌ای از شیوه تحقیق میدانی و انجام مصاحبه هم بهره برده‌ایم و مصاحبه‌هایی با برخی از شخصیت‌های مطلع همچون مرحوم حجت الاسلام سید هادی بنی هاشمی مدیر کتبخانه بنی هاشمی، شاعر ارجمند اهل بیت (ع) سید محسن رجایی فرزند شاعر شیر سید حسین رجایی، جناب حاج بیوک آسایش، انجام داده‌ام.

تصویر یک راز مولانا یتیم که برای نخستین بار در این اثر منتشر می‌گردد در «گنجینه منظومات استاد شبگیر تبریزی» محفوظ و نگهداری می‌شود با سپاس از ایشان که اجازه استفاده از این تصویر را مرحمت فرمودند.

در فراهم آمدن این مجموعه عزیزانی معاضد بودند. گرچه فرزند جناب محمد عابد آقای سعید عابد علی رغم تماسهای مکرر هیچ همراهی در تکمیل این اثر نداشتند. محقق ماسرم جناب آقای محمد سالک رحیمی در بازخوانی متن این اثر متحمل زحماتی شدند. دانشور گرامی جناب آقای مهرداد فردیار نکات ارزشمندی یادآور شدند. سرکارخانم منیره میانجیان، سرکارخانم معصومه زارعی، در تایپ و طراحی این اثر کوشیدند؛ زحمات همکاران محترم انتشارات سفیر اردهال دوستان گرامی آقایان برومند، نازینی، عابدینی و سرکارخانم افشار و سرکارخانم اسماعیل زاده، همچنین همراهی ارزشمند جناب آقای مهندس سیدحسین عابدینی قابل تقدیر است.

شام شهادت حضرت زینب کبرا سلام الله علیها
 خادم کوچک خادمان حضرت زهرا سلام الله علیها
 ۱۵ رجب ۱۴۳۸/۱۳ فروردین ۱۳۹۷
 رحیم نیکبخت میر کوهی